

Piacnyitás – szakmai szabályozás – versenyjog-alkalmazás (a mesterséges monopóliumtól a hatásos versenyig)

A Gazdasági Versenyhivatal működése kezdetétől fogva fontos feladatának tekintette a versenypártolást. A verseny szabadságát és tisztaságát védelmező versenyfelügyeleti eljárásaink egy sor esetben olyan következtetésre vezetnek, hogy a verseny torzulása mögött nem csupán vállalati magatartások állnak, hanem olyan szabályozásbeli problémák, amelyek önmagukban akadályt képeznek a verseny fejlődésének. Ahol pedig ilyen akadály van, ott szükségképpen hiányzik a hatékonysági kényszer, s ezzel társadalmi jóléti veszteségeket szenvedünk el.

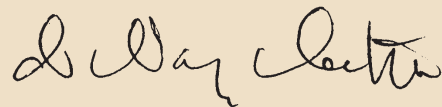
Versenypártoló munkánk során többféle korszakot éltünk át. Kezdetben volt egy kedvező közigazgatási szemlélet: széles kiterjedésben folyt a 90-es évek elején a piacgazdaság kiépítése, több nagyobb deregulációs program is megvalósult, aminek általános célja a vállalkozások előtt álló bürokratikus akadályok lebontása volt. Folyt a privatizáció, aminek keretében – igen kevés kivétellel – sikerült a verseny szempontjait érvényesíteni. A verseny érzékelhető térnyerésével, különösen az erősödő importverseny nyomásával párhuzamosan azonban feléledt a vállalkozások verseny ellen való védekezésének kedve, amely egyes szakmákban – kü-

lönösen a közbeszerzések területén – kar-tellezésben, más szakmákban a versenyt korlátozó szabályozások követelése erősödésében nyilvánult meg. Az évtized vége felé megjelent a nemzetközi tendenciákat követően az addig zárt, monopolizált piacok megnyitása, ami először a távközlési szektorban indult meg nálunk, majd elérte az energiapiacokat, a vasutat, előkészületben van a hagyományosan monopolista postapiacra is.

Piacnyitások idején – hiszen még csak cél a hatásos verseny kialakulása, nem valóság – előtérbe kerül a szakmai szabályozás, amelynek fő feladata új piaci szereplők számára a piacralépés feltételeinek biztosítása. A versenyjog alkalmazás részben arra vár, hogy a versenyfeltételek kialakulásakor ezeken a piacokon is betölthesse szerepét, másrészt arra ügyel, hogy a megváltozott szakmai szabályozási körülmények között a volt monopolista piaci szereplő a saját eszközeivel ne akadályozhassa az új, feltörekvő szereplők érvényesülését.

Van azonban a piacnyitások története között egy olyan, ahol egy sok éve tartó „liberalizációs” folyamatban csak látszólag történtek, ez a villamosenergia-piac, amelyről ennek a számnak a verseny-

pártolási rovata közöl egy rövid összefoglalót. A GVH évek óta törekszik arra, hogy a hatásosan versenyző piac kialakulása irányába történjenek lépések, de eddig a teljes sikertelenség jellemezte törekvéseit. A pénz rosszul beszélt. Beszélhetett volna éppenséggel úgy is, hogy a hatékonysági kényszer hiánya a villamosenergia-piacon a gazdaság összes szektorát versenyhátrányba hozza a nemzetközi piacon minden olyan versenytársukhoz képest, ahol ez a teher nem jelentkezik. Most ezt a hangot hallották meg a politikusok: radikális lépésekről döntöttek a verseny-piac kialakulása érdekében. Nem a vezérigazgató-csere, hanem a monopolhelyzet felszámolása a döntés lényege. Erről lapzártánk pillanatában érkeztek a hírek, mostantól reményeink szerint a részletek kimunkálása kezdődhet – nehéz, hosszú és szakmai vitáktól hangos folyamat lesz, de ha nem tévesztünk irányt, nem marad el az össztársadalmi haszon.

Nagy Márta